

Društvo slovenskih književnih prevajalcev
podeljuje

SOVRETOVO NAGRADO za leto 2022

prevajalki **KATJI ZAKRAJŠEK**

za vrhunski prevod dela

Dekle, ženska, druga_i **Bernardine Evaristo** (Cankarjeva založba, 2022).

*Utemeljitev komisije za nagrade in priznanja pri DSKP v sestavi dr. Štefan Vevar (predsednik),
Vasja Bratina, Saša Jerele, Marjanca Mihelič in Maja Šučur*

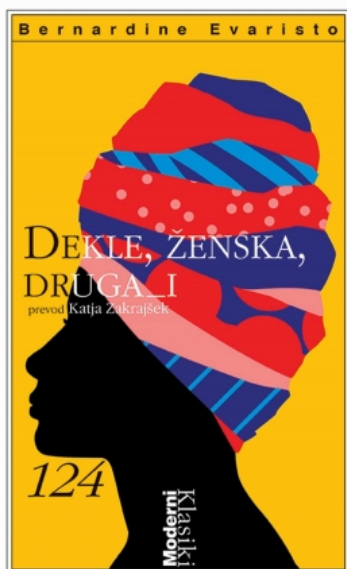

Foto: Jernej Čampelj

Literarna prevajalka in komparativistka **Katja Zakrajšek** se posveča prevodom iz angleščine, francoščine in portugalsčine, posebej jo veseli raziskovanje prevodno manj zastopanih literarnih tradicij. Da bo nekoč sodila med najboljše slovenske prevajalce, je opozorila že leta 2008, ko je prejela nagrado Radojke Vrančič za prevod romana *Knjiga soli* Monique Truong, vmes pa so se na njeni prevajalski mizi med drugim znašli avtorji, kot so Machado de Assis, Cristóvão Tezza, Adriana Lisboa, Marie NDiaye, Nathacha Appanah, Ken Bugul, Fiston Mwanza Mujila in Ngũgĩ wa Thiong'o ... Leta 2017 ji je za prevode pesmi Warsan Shire pripadel tudi lirikonov zlat.

Eno njenih zadnjih prevodnih raziskovanj, roman *Dekle, ženska, druga_i*, ki je britanski pisateljici **Bernardine Evaristo** prinesel tudi nagrado Booker, je roman kolektiva, in sicer predvsem skupnosti temnopoltih ženskih in spolno nebinarnih oseb. V skladu z žanrom kolektivnega romana je tem junakinjam sicer skupna izkušnja bivanja v sodobni Veliki Britaniji, ki jo še vedno zaznamujejo rasizem in mizoginija ter homo- in transfobija, a romaneskna pripoved, ki ni podrejena kronološkemu ali generacijskemu sosledju, ta žanrski vzorec hkrati presega. Avtorica je namreč poskrbela, da bralec поблиže spozna življenje prav vsake od dvanajstih protagonistk – navsezadnje jim skupno ostaja tudi to, da so si med sabo tako različne. Avtorici je večjo izrazno svobodo in posledično drugačen način zapisovanja miselnega toka vsake posameznice omogočil vznemirljiv premik proznega pisanja proti prostemu verzu. Sama je svoj inovativni slogovni pristop poimenovala *fusion fiction*, saj se pri njem premi in odvisni govor medsebojno spajata in si povedi sledijo brez pik na koncu stavkov. A da te

junakinje tudi v slovenskem prevodu domala zlezejo v jezik in ta funkcionira na njihovi valovni dolžini – ves vpet v funkcijo njihove psihologije, medsebojne interakcije in njihovega dojetja sveta –, je z redkim spojem discipliniranosti in sproščenosti poskrbela Katja Zakrajšek.

Spopasti se je morala s precejšnjim izzivom, ki je obsegal slovenjenje različnih karibskih in afriških različic angleščine ter angleških slengov, česar se je lotila s tolikšno mero rahločutnosti, da bralec nima občutka, da bere prevod, temveč izvirnik. Nadalje se v njenih živih, sočnih prevajalskih rešitvah tudi mešanje navadno nezdržljivih jezikovnih plasti – zbornega jezika in primesi pogovornega, pocestnega sociolekta skupaj z vulgarizmi –, ne da bi se prevajalka po nepotrebnem odrekla jezikovnim standardom, kaže kot izjemna vrlina. Skrbno je izbirala široko rabljene, bujne slovenske idiome, najraje tiste, ki podpirajo komični ali ironični kontekst (npr. menjati partnerje kot gate, dišati kot rožica), pogovorno besedišče (panski, zažigati, klicariti) in slovnične oblike (kratki nedoločnik). Spretno jih je mešala z novimi skovankami iz sodobnega življenja (birkenštokice), z ustaljenimi anglicizmi (imidž zmešane stare babe, dreadi) ali s kalki, ki so vezani na drugo kulturno okolje (piti americano, karamelni latte), tankočutno pa je varirala tudi

sopomenke (spretno vijugala denimo med *ata* in *očka*, *pajzelj* in *bar*) ter učinkovito izrabljala besedne igre in humorne učinke.

Prištejmo še paletu natančno razdelane terminologije, vezane na raznorodno skupnost britanskih temnopoltih oziroma afriške diaspore, na drugi strani pa na lezbično, biseksualno in nebinarno spolno identiteto in skupnost, in sklenemo lahko, da se prevajalka počuti enako doma tako v izvornem kot ciljnim jeziku, hkrati pa lahko na vsakem koraku zaznamo njen študioso, raziskovalni pristop, iz katerega veje spoštljivo prisluškovanje, iskreno zanimanje za vse te usode večkratnih obstrank, pripadnic marginaliziranih skupin, ki jih spremljamo v vseh mogočih legah med »neodvisno sceno« in »mainstreamom«, med izkušnjami in bitkami starejših in zaostrenimi pozicijami mlajših aktivističnih generacij. Gre povrh za romaneskni tekst, ki kar kliče po glasnem branju, tipičnem za dramska besedila – in to nedvomno velja tudi za slovenski prevod. Delo Katje Zakrajšek namreč odlikuje živahen ustvarjalni zamah, ki v tem jezikovnozvrstno izjemno razplastenem in inventivno strukturiranem besedilu razpre barvito pahljačo jezikovnih odtenkov in oblik, hkrati pa se z veliko eleganco izogne skušnjavam po odmiku od vodil literarnega prevajanja. Mnoge je prevajalka artikulirano opisala tudi v odlični spremni besedi.

Komisija je ob povedanem mnenja, da si Katja Zakrajšek zasluži Sovretovo nagrado za leto 2022.

Ljubljana, oktober 2022